

Projekt

**UCHWAŁA NR XIII/.../25
RADY MIEJSKIEJ W SZAMOCINIE**

z dnia 4 września 2025 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Szamocin na lata 2026-2028

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. 2025 r., poz. 1153) w związku z art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. 2025, poz. 49 z późn. zm.) Rada Miejska w Szamocinie uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Szamocin na lata 2026 - 2028, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Szamocin.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2026 r.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE SZAMOCIN NA LATA 2026-2028

WSTĘP

Rodzina stanowi wspólnotę osób, która jest podstawową formą życia indywidualnego i społecznego. Jest też pierwotną i najpowszechniejszą grupą społeczną, określona jest też podstawową komórką społeczną. To ona jest pierwszym środowiskiem dającym człowiekowi możliwości wszechstronnego rozwoju, zaspokojenia jego potrzeb i wprowadzania w świat wartości i norm społecznych. Aby prawidłowo funkcjonować musi spełniać wiele funkcji, m.in.: społeczną, kulturową, gospodarczą.

Nie wszystkie rodziny realizują wskazane wyżej funkcje zgodnie z dobrem dzieci. Wiele rodzin to rodziny dysfunkcyjne przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Trudności te mogą wynikać z czynników zewnętrznych np. bezrobocie, choroby, niepełnosprawności, jak też z zachowań o charakterze nieprzystosowania społecznego, np. uzależnień, bezradności życiowej, przestępczości czy też stosunków konfliktowych zaburzających proces socjalizacji.

W przypadku, kiedy rodzina przeżywa trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, otacza się ją opieką poprzez wspieranie w prawidłowym funkcjonowaniu i odzyskiwaniu własnego potencjału. Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.

Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Uzależnienia, przemoc w rodzinie, bezrobocie, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, to główne problemy dezorganizujące życie rodzin, co bezpośrednio przekłada się na sytuację żyjących w nich dzieci.

Dlatego rodziny z dysfunkcjami wymagają diagnozowania a następnie monitorowania przez pracowników socjalnych, asystentów rodziny, pedagogów szkolnych, pracowników służby zdrowia, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną.

Podstawą do rozwiązywania problemów społecznych jest wsparcie rodziny w odbudowywaniu prawidłowych relacji w rodzinie oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków. Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny wieloproblemowej, należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Nie jest wskazane zastępowanie rodziny w jej funkcji opiekuńczo-wychowawczej, należy ją wspomagać tak, aby przywrócić prawidłowe funkcjonowanie. Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i jej aktywnym zaangażowaniem, uwzględniając zasadę pomocniczości.

Stąd założeniem Programu jest wsparcie rodziny naturalnej przeżywającej trudności poprzez działania ukierunkowane na wzmocnienie rodziny w wypełnianiu jej podstawowych funkcji.

Prowadzenie profilaktycznych działań wspierających dziecko w rodzinie jest formą najbardziej optymalną i skuteczną. Natomiast praca z rodziną biologiczną, w przypadku gdy zaistniała konieczność umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, ma na celu jak najszybszy powrót dziecka do rodziny. Działania wspierające w utrzymaniu pełnej rodziny wskazane są zarówno ze względów społecznych, jak i ekonomicznych, gdyż służą obniżeniu kosztów gminy związanych z pobytem dziecka w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej.

I. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

Działania na rzecz rodziny wynikają bezpośrednio z aktów prawnych, m.in.:

1. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r. (Dz. U. 2025, poz. 49 ze zmianami),
2. Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. 2024, poz. 1283 ze zmianami),
3. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz. U. 2024, poz. 1673 ze zmianami),
4. Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r. (Dz. U. z2023, poz. 2151 ze zmianami),
5. Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” z dnia 4 listopada 2016 r. (Dz. U. 2024, poz. 1829 ze zmianami)
6. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2023, poz. 2809 ze zmianami)
7. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2023, poz. 1939)
8. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030 (Uchwała RM w Szamocinie Nr XLIV/443/24 z dnia 25.04.2024 r.)
9. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2025, poz. 1153).
10. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Szamocin na lata 2018-2030 (uchwała RM w Szamocinie Nr XDXIX/295/18 z dnia 21.06.2018 r.)
11. Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2024-2026 (uchwała Rady Powiatu Chodzieskiego XLIX/365/2023 z dnia 18.12.2023 r.)
12. Strategia polityki społecznej Województwa Wielkopolskiego do roku 2030 (uchwała Sejmiku Województwa Wielkopolskiego XXV/487/2020 z dnia 21.12.2020 r.)

II. DIAGNOZA SPOŁECZNA

1. Rynek pracy

Gmina Szamocin ma ograniczoną liczbę lokalnych miejsc pracy. Główne sektory gospodarcze obejmują rolnictwo, handel, usługi oraz niewielki przemysł głównie branży metalowej oraz stolarskiej. W związku z tym część mieszkańców poszukuje pracy w gminach ościennych.

2. Infrastruktura społeczna

Na terenie gminy istnieje infrastruktura edukacyjna na poziomie podstawowym – dwie szkoły podstawowe publiczne oraz jedna niepubliczna. Ponadto działa szkoła branżowa I stopnia prowadzona przez podmiot zewnętrzny. W zakresie kształcenia ponadpodstawowego młodzież najczęściej jednak wybiera ofertę w mieście Chodzież.

Na poziomie przedszkolnym w gminie Szamocin funkcjonuje gminne przedszkole publiczne z oddziałem wiejskim oraz jedno przedszkole niepubliczne. Działa także klub malucha, którego organem prowadzącym jest gmina.

W zakresie ochrony zdrowia w ramach NFZ funkcjonują dwa gabinety lekarzy rodzinnych oraz gabinet stomatologa.

3. Infrastruktura drogowa i transport

Sieć dróg asfaltowych w gminie Szamocin jest dobrze rozwinięta i praktycznie każda miejscowość jest nimi skomunikowana. W ostatnim czasie nastąpił rozwój komunikacji publicznej, gdzie po kilku latach wykluczenia transportu publicznego, miejscowości leżące zwłaszcza we wschodniej części gminy zostały ponownie włączone do sieci obsługiwanej przez transport osobowy, który zapewnia także przewozy do Białosłiwia i Margonina.

4. Aktywność społeczna

W gminie działa wiele organizacji społecznych i grup, które angażują się w działalność kulturalną, sportową i rekreacyjną. Skupiają one osoby ze wszystkich grup wiekowych: począwszy od dzieci, młodzież aż po osoby starsze. Wydarzenia lokalne, imprezy o różnym charakterze, spotkania czy eventy charytatywne są ważnymi elementami życia społecznego.

5. W zakresie bezpieczeństwa rodzin odpowiedzialny jest Komisariat Policji w Margoninie - jednostka monitoruje miejsca zagrożone, a także rodziny objęte procedurą Niebieskie Karty

6. Problemy społeczne

Jak w wielu małych gminach o słabym uprzemysłowieniu, zaobserwować można problemy społeczne, do których zalicza się m.in. bezrobocie (zwłaszcza wśród osób pozostających długotrwale bez pracy, o niskich kwalifikacjach), uzależnienia i często wynikające z nich wykluczenie społeczne.

	2022	2023	2024
Liczba mieszkańców	7320	7254	7213
w tym			
powyżej 18 r.ż.	5892	5862	5853
poniżej 18 r.ż.	1428	1392	1360
Liczba bezrobotnych na dzień 31 grudnia	297	309	311
w tym kobiet	184	198	185
Osoby bezrobotne do 30 r. ż.	76	85	82
Długotrwale bezrobotni pow. 12 m-cy	172	171	177
Bezrobotni w wieku powyżej 50 lat	88	91	89
Stopa bezrobocia dla powiatu chodzieskiego na dzień 31 grudnia	7,0%	7,5%	7,5%
- woj. wielkopolskie	2,9%	3,0%	3,0%
- Polska	5,2%	5,1%	5,1%

Analizując liczbę osób zamieszkujących Gminę Szamocin łatwo zauważyć, że następuje jej powolny spadek. Porównując rok 2022 z rokiem 2024 ubyło 107 osób tj. 1,47%.

Zjawiskiem podnoszonym od lat przez demografów jest zmiana struktury demograficznej w kierunku starzenia się społeczeństwa. Ten trend widoczny jest także w strukturze społecznej Gminy Szamocin. W roku 2024 w stosunku do roku 2022 zmniejszyła się liczba osób w wieku do ukończenia 18 roku życia aż o 68 osób tj. o 4,77%. Zmiana w tym przedziale wiekowym determinuje zmianę w ujęciu ogólnym, w którym zmniejszenie liczby ludności o 107 osób (2022 vs 2024) prawie 64% stanowią osoby w wieku przedprodukcyjnym.

Jednostką inicjującą i realizującą działania pomocowe z zakresu szeroko rozumianej pomocy społecznej jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szamocinie. W ramach jego działalności prowadzone są także działania aktywizujące, integrujące oraz wspierające różne grupy i osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Do wymienionych działań angażuje się w miarę potrzeby m.in.: placówki oświatowe, Policję, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chodzieży, Sąd Rejonowy w Chodzieży, kuratorów sądowych, Zespół Interdyscyplinarny Gminy Szamocin, Miejsko-Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz organizacje społeczne.

W roku 2024 Ośrodek Pomocy Społecznej w Szamocinie objął różnego rodzaju wsparciem 129 rodzin, liczących łącznie 299 osób, co stanowiło 4,15 % ogólnej liczby osób zamieszkujących w gminie. Poniższa

tabela przedstawia liczbę i strukturę rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2022-2024.

Tabela nr 1. Liczba i struktura rodzin wychowujących dzieci objętych pomocą społeczną w latach 2022-2024 na terenie gminy Szamocin.

Wyszczególnienie	2022		2023		2024	
	Liczba rodzin	Liczba rodzin	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
RODZINY OGŁÓŁEM	111	260	110	257	129	299
W tym Rodziny z dziećmi ogółem	33	33	31	137	41	179
o liczbie dzieci:	12	12	7	18	12	36
1						
2	7	7	10	41	12	48
3	10	10	9	47	4	52
4	3	3	5	31	7	43
5	1	1	0	0	0	0
6	0	0	0	0	0	0
7 i więcej	0	0	0	0	0	0
RODZINY NIEPEŁNE OGÓŁEM	6	6	9	25	12	35
o liczbie dzieci:	3	3	6	15	6	15
1						
2	2	2	2	6	5	16
3	1	1	1	4	1	4
4 i więcej	0	0	0	0	0	0

Źródło: Dane ze sprawozdania rocznego MPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej pieniężnych, w naturze i usługach za 2022, 2023, 2024 rok.

Wśród rodzin korzystających w 2024 r. ze świadczeń pomocy społecznej było 41 rodzin z dziećmi, z liczbą osób w rodzinach 179, co stanowi 2,48 % ogółu mieszkańców gminy. W kategorii rodzin z dziećmi znajdowało się 11 rodzin wielodzietnych (troje i więcej dzieci) i 12 rodzin niepełnych. Pomoc udzielana osobom i rodzinom ma na celu przezwyciężenie ich trudnej sytuacji życiowej, której sami nie są w stanie przezwyciężyć. Rodziny były objęte pracą socjalną, pomocą usługową oraz rzeczową, w tym w formie korzystania z bezpłatnych posiłków a także zasiłkami pieniężnymi.

Reasumując, Tabela nr 1 obrazuje wzrost w 2024 roku liczby rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej porównaniu do 2022 r. Także we wskazanych latach obserwuje się tendencję wzrostową liczby rodzin z dziećmi korzystających z pomocy społecznej:

- 2022 r. – 33 rodziny
- 2024 r. – 41 rodzin

W rodzinach z dziećmi obserwuje się nieustannie kumulację problemów o różnym podłożu, co skutkuje wzmożonym zaangażowaniem służb społecznych w pomoc tym rodzinom.

Tabela nr 2. Powody przyznania pomocy w latach 2023-2024

Powody przyznania pomocy	Liczba rodzin	
	2023	2024
Ubóstwo	29	38
Bezdomność	3	5
Potrzeba ochrony macierzyństwa	10	12
Bezrobocie	56	59
Niepełnosprawność	24	23
Długotrwała lub ciężka choroba	39	38
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym:	14	18
Rodziny niepełne	6	9
Rodziny wielodzietne	3	3

Powyższa tabela wskazuje, że wśród głównych przyczyn korzystania z pomocy społecznej wymienić należy bezrobocie, ubóstwo rozumiane jako całkowity brak własnych dochodów bądź posiadanie dochodów niewystarczających do zaspokojenia podstawowych potrzeb, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, niepełnosprawność i długotrwałą lub ciężką chorobę.

Tabela nr 3. Środowiska rodzinne dotknięte problemem alkoholowym objęte wsparciem Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

	2022	2023	2024
Ogółem liczba środowisk rodzinnych z problemem alkoholowym	21	26	28
Liczba rodzin z dziećmi	5	5	7
Liczba dzieci w tych rodzinach	10	10	15
Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	4	4	6
Ogółem liczba osób w rodzinach z problemem alkoholowym	36	44	53
Liczba osób z problemem alkoholowym powyżej 60 r.ż.	8	10	10

Na przestrzeni lat 2022-2024 widoczny jest wzrost liczby środowisk, w których uzależnienie od alkoholu jest determinantem ich funkcjonowania. W roku 2024 nastąpił wzrost tej liczby o 33%, a liczba rodzin z dziećmi zwiększyła się o 40%. O 50% zwiększyła się liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny. W porównaniu do roku 2022 w roku 2024 aż o 47% wzrosła liczba osób w rodzinach dotkniętych uzależnieniem.

Uzależnienia od alkoholu czy innych substancji psychoaktywnych stają się często przyczyną zachowań o charakterze przemocowym, a to z kolei przekłada się na wszczynanie procedur Niebieskie Karty. W samym

roku 2024 prawie 50% wszczętych procedur dotyczyło sytuacji, w których osoba stosująca przemoc była pod wpływem alkoholu.

Tabela nr 4. Procedury Niebieskie Karty

	2022	2023	2024
Liczba realizowanych procedur Niebieskie Karty, w tym wszczęte (w danym roku):	31 (nowe 20)	39 (nowe 20)	32 (nowe 23)
Liczba procedur Niebieskie Karty, wszczętych wskutek zachowań o charakterze przemocowym po spożyciu alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych	19 (alkohol) 1 (narkotyki)	11 (alkohol) 2 (narkotyki)	10 (alkohol)
Liczba osób objętych procedurą Niebieskie Karty ogółem, w tym:	69	106	76
- kobiety	32	33	24
- mężczyźni	33	36	21
- dzieci	4	37	31

Karta Dużej Rodziny

W 2024 roku o przyznanie Karty Dużej Rodziny złożono 27 wniosków, na podstawie których wydano 52 karty.

Na dzień 31.12.2024 r. w Gminie Szamocin było:

- 445 rodzin z KDR,
- 1447 osób, które posiadają KDR, w tym
- 611 dzieci

Program „Posiłek w szkole i w domu”

Tabela nr 5. Liczba dzieci w szkołach i przedszkolach objętych pomocą w formie posiłku

Uczniowie objęci programem w formie posiłku (przedszkola szkoły podstawowe i ponadpodstawowe)	2024		
	Liczba ogółem	Liczba świadczeń	Koszt
	44	5.136	25.773,00
	2023		
	41	4.723	22.200,00

Wśród rodzin objętych w roku 2024 pomocą ze strony Ośrodka Pomocy Społecznej 18 rodzin dotkniętych było bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami takimi, jak: uzależnienia, przemoc, problemami w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, zawodowych. Dysfunkcje te wynikają głównie z niedojrzałości emocjonalnej, ale także z wcześniejszych doświadczeń powstałych w rodzinach generacyjnych.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Ośrodek Pomocy Społecznej może rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej udzielić wsparcia jakim jest pomoc asystenta rodziny. Ten rodzaj wsparcia wymaga jednak zgody na współpracę ze strony rodziców lub może wynikać z postanowienia sądu.

Celem pracy asystenta w rodzinie jest zmierzanie do poprawy funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodziców w kierunku utrzymania dzieci w rodzinie naturalnej.

Do przykładowych zadań asystenta należały m.in.:

- opracowanie indywidualnego planu pracy z rodziną i realizowanie go,
- edukacja w zakresie umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego i racjonalnego gospodarowania budżetem,
- nauka i pomoc w zakresie utrzymania higieny i pielęgnacji, szczególnie dzieci,
- wyrabianie nawyków dbania o czystość i porządek w mieszkaniach,
- podnoszenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców poprzez zacieśnianie więzi pomiędzy rodzicami i dziećmi.

Poniższa tabela przedstawia liczbę rodzin w poszczególnych latach, które korzystały ze wsparcia asystenta rodziny

Tabela nr 6. Liczba rodzin, którym udzielono wsparcia w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych

Rok	Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinach
2022	13	23
2023	15	30
2024	21	39

Na przestrzeni lat 2022-2024 nastąpił wzrost liczby rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny o 61%. Wzrost liczby rodzin zmagających się z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi może świadczyć o kryzysie wartości i wzorców oraz o rosnącej skali niezaradności w sferze opieki i wychowania młodego pokolenia. Rodzice, którzy podjęli współpracę z asystentem to częstokroć osoby, które wywodzą się z rodzin z trudną przeszłością, o niskim poziomie umiejętności społecznych, brakiem wsparcia otoczenia, dotknięte uzależnieniem lub przemocą. Są to czynniki, które w znacznym stopniu wpływają na jakość opieki i wychowywania dzieci.

W 2024 r. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej ponosił, zgodnie z art. 191 ustawy z dnia 9.06.2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, częściowe koszty opieki i wychowania 7 dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej oraz częściowe koszty zatrudnienia koordynatora pieczy zastępczej w kwocie 139.370,14 zł w sposób następujący:

- 1) Troje dzieci 50% wydatków na opiekę i wychowanie (trzeci rok pobytu i kolejne lata) w spokrewnionej rodzinie zastępczej, oraz koszt koordynatora.
- 2) Jedno dziecko 10% wydatków na opiekę i wychowanie (pierwszy rok pobytu) w spokrewnionej rodzinie zastępczej, oraz koszt koordynatora.
- 3) Jedno dziecko 50% średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej (trzeci rok pobytu i kolejne lata) .
- 4) Jedno dziecko 30% średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej (drugi rok pobytu)
- 5) Jedno dziecko 10% średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej (pierwszy rok pobytu)

Tabela nr 7. Roczny koszt opieki i wychowania dzieci umieszczonych w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, ponoszony przez gminę

Rok	Koszt
2022	75.567,00
2023	65.535,00
2024	139.370,14

1. W przypadku niewykonywania władzy rodzicielskiej zgodnie z dobrem dzieci orzekane jest ograniczenie władzy rodzicielskiej przez Sąd Rejonowy w Chodzieży. W tym zakresie Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w przypadku nierealizowania przez rodzinę swych funkcji opiekuńczo-wychowawczych występuje z wnioskami o wgląd w sytuację rodziny do Sądu Rejonowego III Wydział Rodzinny i Nieletnich w Chodzieży.
2. Ważną formą pomocy na rzecz dzieci i młodzieży jest organizacja wypoczynku letniego, z którego w 2023 roku skorzystało 10 dzieci, a w 2024 roku już 15 dzieci z rodzin defaworyzowanych tj. m.in. dotkniętych przemocą, uzależnieniami czy objętymi asystenturą.
3. Problem przemocy w rodzinie na terenie gminy monitoruje Zespół Interdyscyplinarny Gminy Szamocin skupiający wśród swych członków przedstawicieli pomocy społecznej, policji, oświaty, ochrony zdrowia, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych i kuratorów sądowych.
4. W ramach Punktu Konsultacyjnego prowadzenie poradnictwa pedagogicznego i psychologicznego oraz terapii uzależnień w formach grupowych i indywidualnych, jako form wsparcia dla rodzin zagrożonych kryzysem.

Tabela nr 8. Osoby korzystające ze wsparcia pedagoga w PIK na przestrzeni lat 2022-2024

Pedagog	2022	2023	2024
Liczba osób korzystających ogółem, w tym dzieci i młodzież	17	26	28
	7	14	14
Najczęściej zgłaszane problemy środowisk rodzinnych	Problem alkoholowy, DDA, uzależnienie rodzica, dziadka, choroby psychiczne członków rodziny, rodziny rozbite, zrekonstruowane, świadkowie przemocy, niestabilne postawy dorosłych		
Najczęściej zgłaszane problemy dzieci i młodzieży (zgłaszane przez rodziców/opiekunów)	Trudności w nauce, trudności wychowawcze (wagary, późne powroty lub ucieczki z domu, zachowania agresywne dzieci i młodzieży lub opozycyjno-buntownicze), problemy w radzeniu sobie z opieką nad dzieckiem przewlekle chorym, uzależnienia behawioralne – samookaleczenia, zaburzenia odżywiania (bulimia, anoreksja), niepokojące zachowania: nadmierna aktywność, nieśmiałość, izolowanie się, przemoc rówieśnicza w szkole, wykluczanie z grupy, hejt rówieśniczy, lęk przed szkołą.		

Tabela nr 9. Osoby korzystające ze wsparcia psychologa w PIK na przestrzeni lat 2022-2024

Psycholog	2022	2023	2024
Wsparcie grupowe Grupa Al.-anon	16	14	10
Cele	Budowanie poczucia własnej wartości, sprawczości, radzenia sobie w sposób konstruktywny w sytuacjach stresowych. Uświadamianie sobie swoich potrzeb, świadomość zagrożeń wynikających z funkcjonowania w rodzinie dysfunkcyjnej. Siłą grupy jest dzielenie się własnymi doświadczeniami o życiu w rodzinie alkoholowej. Omawiane są bardzo szerokie zagadnienia, gdyż grupa jest otwarta i dynamiczna. Uczestniczki Al.-anon mają możliwość konsultacji i indywidualnych sesji z psychologiem.		
Wsparcie grupowe Grupa AA SZANSA	2022	2023	2024
	12	11	12
Cele	Uczestnicy grupy dzielą się swoimi problemami życia codziennego i		

	doświadczeniami w procesie trzeźwienia. Uczą się rozpoznawania swoich uczuć, potrzeb, budowania na nowo poczucia własnej wartości oraz zdrowych relacji partnerskich. Członkowie grupy „Szansa” mają możliwość konsultacji i indywidualnych sesji z psychologiem.		
Dyżur	Dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin a także dotkniętych przemocą w rodzinie z terenu miasta i gminy Szamocin. Także terapia grupowa.		
Indywidualne wsparcie psychologiczne dla mieszkańców gminy	2022	2023	2024
	16	21	31
Cele	Zakres udzielonych wsparć jest bardzo szeroki dotyczy zarówno ofiar przemocy psychicznej, fizycznej i ekonomicznej, osób borykających się problemem alkoholowym, osób współuzależnionych, DDA (bardzo często nieświadomych będących DDA), osób stosującą przemoc. Coraz częściej przychodzą osoby mające problemy w relacjach rówieśniczych, uzależnieniami behawioralnymi, relacjach rodzinnych, depresją, natręctwami oraz fobiami, problemy wychowawcze. Po wsparcie przychodzą również osoby kierowane przez kuratorów sądowych.		

Tabela nr 10. Osoby korzystające z dyżurów przewodniczącej MGKRPA w PIK na przestrzeni lat 2022-2024

Przewodnicząca MGKRPA (instruktor terapii uzależnień)	2022	2023	2024
Liczba osób korzystających z indywidualnych porad, konsultacji i wsparcia	16	14	10
Kto korzysta	Osoby uzależnione od alkoholu, ich rodziny, osoby uwięzione w przemoc domową		
Cel	Informowanie o możliwościach leczenia odwykowego, o drogach wyjścia z kryzysu i problemów, których źródło jest w uzależnieniu i przemoc		
Liczba osób korzystających ze wsparcia grupowego	2022	2023	2024
	10	11	10
Cel	Wspólne dzielenie się doświadczeniami, zrozumienie i empatia, uwolnienie się od poczucia winy, rozwijanie umiejętności radzenia sobie, wsparcie w podejmowaniu decyzji, edukacja i praca nad sobą		

Wszystkie wykazane wyżej dane wyraźnie wskazują na istnienie w lokalnej społeczności problemów różnej natury, o różnej ich genezie. Pokazują także, że osoby uwięzione w te problemy potrzebują wsparcia i szukają go, znajdując je między innymi w ofercie przygotowanej przez Gminę. Oferta ta stanowi wyraz troski gminy o dobro zamieszkałych na jej terenie rodzin, i będzie w niniejszym dokumencie zawierać, na równi z Gminnym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej oraz Gminnym Programem Profilaktyki i

Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii, spójne propozycje wspierające rodzinę w jej prawidłowym funkcjonowaniu.

III. REALIZATORZY PROGRAMU

W gminie Szamocin wsparcie dla rodzin w różnych formach świadczą następujące instytucje:

- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szamocinie – koordynowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny oraz realizacja przypisanych ustawowo zadań,
- Urząd Miasta i Gminy Szamocin – wspieranie lokalnych programów oraz inicjatyw ukierunkowanych na promowanie i kształtowanie pozytywnych modeli życia rodzinnego, w tym m.in. uczestnictwo w kampaniach na rzecz wzmacniania więzi rodzinnych,
- Zespół Interdyscyplinarny Gminy Szamocin – integrowanie i koordynowanie działań wszystkich instytucji oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej. Wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy. Podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskie Karty. Włączanie się w kampanie i akcje na rzecz rodziny,
- Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Szamocinie – Zapewnienie osobom uzależnionym i ich rodzinom dostępu do specjalistycznych form wsparcia poprzez prowadzenie Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego, wspieranie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Edukowanie, profilaktyka oraz wsparcie osób dotkniętych problemem uzależnienia. Działania na rzecz rodzin z problemem uzależnień, kierowanie osób na terapię, organizowanie programów i profilaktyki dla rodzin. Włączanie się w kampanie i akcje na rzecz rodzin.,
- Placówki oświatowe – realizacja szkolnych programów profilaktycznych, edukacyjnych i wychowawczych. Wsparcie pedagogiczne dla rodziców i dzieci. Pomoc w rozwiązywaniu problemów wychowawczych. Uświadamianie rodzicom potrzeb edukacyjnych dzieci i młodzieży. Podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskie Karty. Włączanie się w kampanie na rzecz rodziny.
- Komisariat Policji w Margoninie – zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom i rodzinom na terenie Gminy Szamocin. Podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskie Karty. Przeciwdziałanie przestępczości i uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży. Włączanie się w kampanie i akcje na rzecz rodziny.
- Przychodnia Lekarzy Rodzinnych w Szamocinie – podstawowa opieka i profilaktyka zdrowotna. Podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskie Karty. Włączanie się w kampanie i akcje na rzecz rodziny,
- Szamociński Ośrodek Kultury – kształtowanie postaw kulturalnych i wychowanie przez sztukę, pobudzanie oraz wspieranie aktywności społecznej związanej z szeroko rozumianą kulturą. Zachowanie i promowanie lokalnych tradycji kulturowych poprzez popularyzację kultury oraz współorganizację wydarzeń rozrywkowo-rekreacyjnych. Włączanie się w kampanie i akcje na rzecz rodziny. Wzmacnianie więzi pomiędzy dzieckiem a rodziną poprzez działania edukacyjne, warsztaty i spotkania, a także organizacja wydarzeń związanych z teatrem, muzyką, literaturą, sportem dla dzieci i ich opiekunów
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci w Szamocinie wraz z Kołem Przyjaciół Dzieci Niepełnosprawnych – wspieranie działań na rzecz rodzin z dziećmi, włączanie się w kampanie na rzecz rodziny i dzieci, wspieranie rodziców dzieci

z niepełnosprawnościami, realizacja wsparcia o charakterze terapeutycznym dla rodziców i dzieci z niepełnosprawnościami.

- Kościół i organizacje katolickie – wspieranie działań na rzecz rodziny oraz upowszechnianie pozytywnych wzorców funkcjonowania rodziny. Włączanie się w kampanie i akcje na rzecz rodziny.
- Kluby, stowarzyszenia i organizacje społeczne, sołectwa – zagospodarowanie czasu wolnego oraz promowanie aktywności dzieci i młodzieży poprzez propagowanie działalności klubowej, sportowej, rekreacyjnej i kulturalnej. Włączanie się w kampanie i akcje na rzecz rodziny.
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chodzieży - świadczenie pomocy i wsparcia w rozwiązywaniu problemów rodzin zastępczych oraz wspieranie rodzin biologicznych w procesie reintegracji. Zapewnienie dzieciom opieki zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka i placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Udzielanie wsparcia osobom usamodzielniającym się po opuszczeniu rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- Powiatowy Urząd Pracy w Chodzieży – aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych, oferowanie pomocy w poszukiwaniu pracy, organizacja szkoleń oraz przyznawanie zasiłków i stypendiów. Wspólne kierowanie osób z rodzin potrzebujących wsparcia do programów aktywizacyjnych, pomocy w znalezieniu zatrudnienia. Włączanie się w kampanie i akcje na rzecz rodziny.
- Sąd Rejonowy w Chodzieży – orzekanie z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego,
- Kuratorzy sądowi – wykonywanie zadań o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym związanych z wykonywaniem orzeczeń sądu. Podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskie Karty.
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Chodzieży – diagnozowanie trudności edukacyjnych, emocjonalnych i wychowawczych dzieci i młodzieży. Wsparcie terapeutyczne i doradcze dla uczniów i rodziców. Wspólne opracowywanie planów wsparcia dla rodzin w trudnej sytuacji życiowej, kierowanie dzieci wymagających specjalistycznej diagnozy i terapii do poradni oraz koordynacja działań w zakresie pomocy psychologicznej i pedagogicznej dla rodzin. Włączanie się w kampanie i akcje na rzecz rodziny,
- Centrum Pomocy Specjalistycznej „Remedium” w Chodzieży – udzielanie specjalistycznej pomocy psychologów, terapeutów uzależnień, psychiatrów neurologów, logopedów osobom z problemami uzależnień, depresji itp. zaburzeń psychicznych. Włączanie się w kampanie i akcje na rzecz rodziny.
- Ośrodek Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży w Chodzieży - udzielanie specjalistycznej pomocy dzieciom, młodzieży i ich rodzicom, współpraca z placówkami oświatowymi oraz ośrodkiem pomocy społecznej.

IV. CELE PROGRAMU

1. **Cel główny:** Wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w procesie przywracania zdolności tych rodzin do prawidłowego funkcjonowania, w szczególności poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci
2. Cele szczegółowe:
 - 1) Diagnozowanie i analiza środowisk rodzinnych przez pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Szamocinie

- 2) Zabezpieczanie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny
- 3) Rozwijanie umiejętności opiekuńczo- wychowawczych rodziny, zapewnienie jej specjalistycznego poradnictwa i wsparcia
- 4) Zapobieganie powstania sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywania już istniejących
- 5) Reintegracja rodzin
- 6) Podejmowanie działań profilaktycznych

V. ZADANIA REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU

Cel 1. Diagnozowanie i analiza środowisk rodzinnych przez pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Szamocinie

Zadania:

- a) sporządzanie rodzinnego wywiadu środowiskowego w rodzinie przeżywającej trudności,
- b) praca socjalna mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi,
- a) konsultacje ze specjalistami w celu sprecyzowania czynników mających wpływ na dysfunkcje rodziny.

Cel 2. Zabezpieczanie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny

Zadania:

- a) objęcie dożywianiem dzieci z przedszkoli i uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Szamocin w ramach wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu”,
- b) zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej realizowane na zasadach wynikających z ustawy o pomocy społecznej obejmuje w szczególności zapewnienie schronienia, posiłku i innych niezbędnych potrzeb dla osoby lub rodziny, która jest tego pozbawiona.
- c) monitorowanie zagrożeń dotyczących sytuacji zdrowotnej dzieci poprzez kontakt i współpracę z placówkami ochrony zdrowia na terenie Gminy Szamocin,

Cel 3. Rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny, zapewnienie jej specjalistycznego poradnictwa i wsparcia

Zadania:

- a) umożliwienie rodzinom korzystania z pomocy asystenta rodziny, którego zadaniem jest organizowanie pracy z rodziną w miejscu jej zamieszkania bądź w miejscu wskazanym przez rodzinę,
- b) pomoc w dostępie rodzinom przeżywającym trudności do konsultacji i specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, terapeutycznego w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, Ośrodku Pomocy Społecznej, Ośrodku Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży w Chodzieży, i placówkach oświatowych,
- c) pomoc w dostępie rodzinom do poradnictwa prawnego w ramach nieodpłatnej pomocy prawnej udzielanej w punktach i obsługiwanej przez adwokatów i radców prawnych.

Cel 4. Zapobieganie powstania sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywania już istniejących

Zadania:

- a) systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych oraz przedstawicieli innych zawodów kontaktujących się z rodziną, w tym placówkami służby zdrowia,
- b) motywowanie członków rodziny do podejmowania działań na rzecz ograniczenia lub niwelowania własnych dysfunkcji np. podjęcia terapii leczenia uzależnień- współpraca z Miejsko-Gminną Komisją ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Szamocinie, podjęcie terapii dla osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową - współpraca z policją oraz Zespołem Interdyscyplinarnym Gminy Szamocin,
- c) angażowanie rodzin do udziału w projektach, szkoleniach podnoszących kompetencje zawodowe i motywujących do podjęcia zatrudnienia,
- d) angażowanie i motywowanie rodzin oraz pomoc w dostępie do korzystania ze specjalistycznych warsztatów w celu podniesienia kompetencji opiekuńczo- wychowawczych, wzmocnienie poczucia odpowiedzialności za własną sytuację życiową, pogłębienie wiedzy na temat prawidłowego wypełniania obowiązków rodzicielskich,

- e) współpraca z podmiotami, instytucjami działającymi w środowisku lokalnym, w szczególności z placówkami oświatowymi, policją, służbą zdrowia, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Chodzieży w celu poprawy sytuacji rodzinnej pod względem zdrowotnym i społecznym.

Cel 5. Reintegracja rodzin

Zadania:

- a) pomoc rodzinie, z której dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej w odbudowaniu odpowiedniego środowiska wychowawczego z poprawnymi relacjami, pozwalającymi na powrót dzieci do rodziny biologicznej, przywracanie prawidłowego funkcjonowania rodzin poprzez wsparcie asystenta rodziny.

Cel 6. Podejmowanie działań profilaktycznych

Zadania:

- a) udział w lokalnych kampaniach, których celem jest wzmocnienie rodziny i jej roli w społeczeństwie,
- b) specjalistyczne wsparcie.

Cel 7. Wyjście rodziny z systemu pomocy społecznej

Zadania:

- a) podjęcie pracy zawodowej i zaprzestanie korzystania z wszelkich form pomocy społecznej.

VI. ADRESACI PROGRAMU

Adresatami programu są rodziny zamieszkałe na terenie Gminy Szamocin dotknięte przemocą domową, problemem uzależnień, zagrożone ubóstwem, przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych, rodziny w których są osoby z niepełnosprawnościami oraz rodziny, w których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej. Program skierowany jest także do rodzin, które z różnych powodów potrzebują wsparcia instytucji w wypełnianiu zadań związanych z wychowaniem dzieci.

VII. PRZEWIDYWANE EFEKTY

Dzięki realizacji założonych celów i zakładanych zadań przez poszczególne podmioty i instytucje zakłada się, że zostaną stworzone odpowiednie warunki i możliwości dla wszechstronnej i skutecznej pomocy rodzinie. Ponadto zakłada się rozwój profesjonalnych form pomocy rodzinie, a w

konsekwencji poprawę funkcjonowania rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym i wymagających wsparcia poprzez:

1. Zmianę postaw społecznych.
2. Wzrost umiejętności rodzicielskich.
3. Wzrost poczucia sprawczości członków rodziny.
4. Zmniejszenie zjawiska wykluczenia społecznego.
5. Wzrost poczucia bezpieczeństwa socjalnego.
6. Polepszenie współpracy między instytucjami i organizacjami zaangażowanymi w realizację Programu.

VIII. MONITORING REALIZACJI PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2026-2028 jest dokumentem otwartym długofalowym, zatem podlega ewaluacji i monitoringowi w zależności od występujących potrzeb rozpoznawanych i ustalanych przez podmioty zajmujące się problemami rodziny. Monitoring pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji i planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas ustalonych, jak również podejmowanie bieżących działań korygujących.

Wśród wskaźników osiągnięcia poszczególnych celów wyróżniamy m.in.:

- liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej,
- liczba dzieci, którym opłacono wyżywienie w przedszkolu i w szkole w ramach Rządowego Programu "Posiłek w szkole i w domu", a także ze środków własnych gminy,
- liczba dzieci biorących udział w koloniach z programem profilaktycznym z rodzin defaworyzowanych,
- liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny,
- liczba osób skierowanych na leczenie odwykowe,
- liczba grup wsparcia działających na terenie gminy,
- liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
- ilość wszczętych postępowań w ramach procedury Niebieskie Karty,
- liczba rodzin z orzeczoną ograniczeniem władzy rodzicielskiej.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Szamocinie jako jednostka odpowiadająca za realizację Programu będzie przedkładał Radzie Miejskiej w Szamocinie sprawozdanie roczne z realizacji Programu Wspierania Rodziny do końca marca każdego roku.

IX. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Środki na realizację programu mogą pochodzić z:

- budżetu Gminy,
- budżetu państwa (konkursy, programy rządowe),
- dotacji unijnych,
- innych funduszy zewnętrznych.

**UZASADNIENIE DO
UCHWAŁY NR XIII/.../25
RADY MIEJSKIEJ W SZAMOCINIE**

z dnia 4 września 2025 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Szamocin
na lata 2026-2028**

Zgodnie z treścią art. 176 pkt 1 oraz art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2025 r, poz. 49 z późn. zm.) do zadań własnych gminy należy m.in. opracowanie i realizacja 3-letniego gminnego programu wspierania rodziny.

Przyjęcie Programu Wspierania Rodziny w Gminie Szamocin na lata 2026-2028 przewiduje kontynuację i rozwój działań profilaktycznych mających na celu wzmocnienie rodzin z grupy ryzyka, zapobieganie narastania kryzysu poprzez pracę z rodziną naturalną oraz zapewnienie każdemu dziecku prawa do stabilnego, trwałego i rodzinnego środowiska wychowawczego.

Zakłada się, iż realizacja programu w kilkuletniej perspektywie przyczyni się do wzmocnienia umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziców i tym samym do ograniczenia liczby dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

Biorąc pod uwagę powyższe podjęcie niniejszej uchwały jest zasadne.